

ОЛЕГ АЙРАНОВ
СРЪБСКИЯ ПАРТИЗАНИН

chitanka.info

В началото Джаич по нищо не се различаваше от другите млади бойци. Като на всички останали от новопристигналия набор и неговата униформа беше прекалено широка, кепето опънато на клечка се крепеше най-вече от ушите, с новите си обувки стъпваше като в паници, а коланът, макар и стегнат до последната възможна дупка на токата, стоеше винаги криво.

Така е, затова се казва, че новобранецът си личи от километри. С течение на времето нещата се пооправят, младите свикват да ходят с цинтаците, развиват талант за шев и кройка на ръка, униформата ляга по тях и те придобиват вид на истински бойци.

Е, с някои изключения. Не че Джаич имаше нещо нестандартни размери, напротив: не беше нито дебел, нито прекалено хърбав, само леко прегърбен като типично градско чедо, незанимавало се никога с физическа работа или спорт.

Никой не можеше да каже еднозначно дали на Джаич шинелът му е прекалено малък или голям, той просто изглеждаше и двете, не стоеше отникъде. Набръчканата под него торбеста куртка и клин допълваха карикатурния вид на боеца. Ако в строя имаше една развързана обувка, тя обезателно беше неговата, ако някой на развода не можеше да покаже в кепето си задължителните игли с черен и бял конец или носната кърпа, това беше той.

* * *

— Джаков! — ревна изнервен старшината веднъж на сутрешния развод.

— Аз! — уставно отвърна Джаич.

— Джаков, ти си позорът на Българската народна армия! Я се погледни! Ти си толкова разпасан, че не ставаш и за сръбски партизанин, бе!

И понеже малкото му име беше Драган, на секундата от Джаков стана Джаич^[1], Сръбския партизанин.

Всичкото това минаваше и заминаваше покрай ушите на Джаич, без да го вълнува особено. За разлика от другите бойци, които кой повече, кой по-малко се стараеха, той дори не се и опитваше да влезе в новата си роля на военнослужещ. По нрав Джаич си оставаше

стопроцентовия цивилен, по погрешка облечен в униформа. Единственото, което живо го интересуваше, беше да е зареден с цигари в достатъчно количество. Нормата му беше три до четири пакета на ден.

* * *

— Джаков! — викаше батарейният.

— Аз! — послушно се обаждаше Джаич.

— Занятието продължава! Казах: гасете цигарите!

— Нямам цигара, другарю капитан — с разперени длани отвърщаше Джаич, около когото все още се виеше димна завеса.

Батарейният се приближи, огледа празните му ръце, не намери угарка и по земята около него и се взря озадачено в боеца.

— През цялото време ли димиш през ушите? — заинтересува се той.

Джаич вдигна рамене и батарейният се отказа да разследва случая по-нататък.

* * *

— Джаков! — ревеше взводният, докато командваше строевата подготовка.

— Аз!

— Ти пушиш в строя!?

— С'сем не, другарю старшина-школник, — отвърщаше Джаич, гасейки цигарата с гола ръка в джоба си.

Пръстите му сякаш бяха азбестови, а дланите от шамот. Секунди по-късно, когато взводният оставаше в гръб на маршируващите, Сръбския партизанин спокойно вадеше фасата от джоба и той след две-три бързи всмуквания припламваше отново. Как го правеше този фокус, така и не научихме.

* * *

— Джаков! — ревна Отровата зад гърба му.

— Аз — спря се Джаич, който тъкмо се готвеше да влезе в полковия клозет.

— Пак ли пушиш, бе? Ще те вкарам в ареста.

Джаич хвана цигарата с лявата ръка и спокойно изкозирува обвит в гъсти кълбета дим. От Отровата не грозеше опасност, за него това си беше редовният му поздрав към всеки боец.

— Не ми се усмихвай като поетеса, ами гаси фасата. И да не си посмял да запалиш вътре, че сте напърдели метан като за сто краварника. Един ден някой от вас ще влезе с цигара, ама ще излети като СВВП^[2] право през керемидите и без ташащи.

Старши лейтенант Отровата отговаряше за противохимическата защита в поделението. Освен сержанта от химическия склад, други подчинени нямаше. Това му беше и късметът, защото с топчестата си фигура, русите си къдрици, сините очички и пухкавите бузки Отровата приличаше много повече на ангелче от картините на Рафаел или Рубенс, отколкото на офицер от БНА. При такава външност извоюването на уважение дори сред новобранците представляваше сериозно предизвикателство. За негово щастие вземане-даване с бойците той си имаше само докато водеше лекциите по противохимическа защита и последвалите ги занятия:

— Газ, чорапи, наметало! — въодушевен командваше Отровата.

За да не му счупят хатъра, бойците от взвода си даваха вид, че забързано навличат гумените доспехи, но въпреки всеобщата суетня всъщност никой не си даваше зор.

— Ще ви вкарам в ареста всичките! — с ангелска усмивка ги заплашваше Отровата, гледайки как стрелката на хронометъра подминава всички нормативи. С тази си закана, която повтаряше всеки път, той се опитваше не много убедително да подсили авторитета си. В действителност никой не помнеше наистина да е вкарал някога някого в ареста.

* * *

Истински нанагорно му дойде едва по време на дивизионното учение. Цялото поделение се беше изнесло, бяха останали няколко оръдия и бойци колкото да попълнят разчетите за дежурство по позицията и караула. Отровата беше един от малкото останали офицери и даваше почти през ден наряд. Когато един съботен следобед неочаквано го извика ЗКСЧ-то^[3], той отначало реши, че ще има само някаква промяна в графика.

— Личният състав е усилено в разход... — заобяснява подполковникът.

Отровата заклати разбиращо глава, добре, де, ясно, налагаше се да застъпи извънредно.

— ... а до довечера трябва да сменим дежурната батарея на позицията. Поемате това.

Старши лейтенантът се изприщи. Въпреки че от години служеше в зенитен полк, досега винаги беше заобикалял техниката издалече, многотонната гора от стомана му създаваше фобии.

— Взводните си знаят работата, Вие само ги наглеждайте — сякаш четеше мислите му заместник-командирът и добави почти с извинение:

— Трябва да се изпълняват разпоредбите за взаимозаменяемостта, ясно ли е?

— Слушам! — изхриптя Отровата с пресъхнало гърло, направи кръгом и напусна канцеларията като пиян. По принцип се сещаше за какво става дума, но това „смяна на позиция“ му звучеше заплашително и страшно, почти като неутронната бомба.

Ситуацията беше смехотворна. В поделението бяха останали войници за четири разчета, колкото оръдия побираше позицията. Защо едните оръдия трябваше да сменят другите си оставаше пълна загадка, но заповедта си беше заповед.

Когато излезе на покритата с неравна сива глина позиция, вече се бе овладял дотолкова, че да си даде компетентен и самоуверен вид. Беше горещо и прашно като в открит рудник. Взводните на застъпващите и отстъпващите нещо уговаряха реда, по който едните оръдия трябваше да излязат на позиция, а другите да се приберат. Отстрани стояха старшините от снабдяването и ГСМ^[4]-а, които очевидно също изпълняваха разпоредбите относно взаимозаменяемостта.

„То от гледане ако се учеше занаят...“ скептично се замисли Отровата „... кучето щеше да е касапин.“

Бойците при едно от отстъпващите оръдия вече бяха напомпали колесарите, прибрали лапите и го тикаха на ръце към парка. Вратните им жили бяха изпъкнали, челата лъснали. Всички сумтяха под пълна пара, даже младши сержантите се бяха хванали да бутат редом с другите.

— Джако-ов! — внезапно ревна Отровата ужасен. — Ти пушиш!?

Старши лейтенантът, който нямаше никакви задръжки да забърква от своите химически проби дявол знай какви нервнопаралитични и задушливи коктейли, изпитваше панически страх от всякакъв вид боеприпаси. Според него те бяха далеч по-опасни за собствения личен състав, отколкото за който и да било противник. Злите езици дори твърдяха, че давал дежурствата си с празен пистолет. Това, че снарядите бяха останали на позицията и затворите на тиканите оръдия бяха отпуснати и празни дори не му мина през ума. За него пушенето на километър около какво да е огнестрелно оръжие представляваше в най-добрия случай наказуемо лекомислие, а в най-лошия — опит за диверсия, подлежащ на военен съд.

— С'сем не, другарю старши лейтенант, — изправи се Джаич и застана мирно.

На оръдието толкова му трябваше. Лишено от една войнишка тяга, то повлече останалите бойци назад, като да бяха безплътни вестници. Първо биде забърсан козируващия Джаич, който успя да се дръпне навреме и се размина с една синина на коляното. Четиритонното зелено чудовище се върна обратно в първата трапчинка, набра оттам инерция и изскочи като пумпал от другата ѝ страна. Бойците се пуснаха и отскочиха на сигурно разстояние. Гаро Арменец, който до момента го управляваше хванал теглича, отхвъркна настрана, като че ли го беше метнало магаре. Предният колесар кривна под прав ъгъл и след миг едното му колело се заби в канавката.

Наоколо се разнесоха мамки.

Отровата с широко отворени очи следеше хода на нещата. Не го смути ни най-малко, че в резултат на неговата паника някой от бойците

можеше да пострада сериозно. Случилото се потвърждаваше единствено непоклатимото му убеждение, че тази метална антика е годна единствено за брак, така или иначе следващата война ще се води с ядрени, химически и бактериологични оръжия.

Заместник командващият по строевата част си избра точно този момент, за да се появи на хоризонта. Някой съобразително ревна: „Я внимавай, мирно!“. Изпонападалите бойци се надигнаха, нахлузиха кепетата и се опънаха. Отровата, който беше единственият присъстващ офицер се извърна, вдигна ръка до фуражката и израпортува:

— Другарю подполковник, резервна батарея при смяна на позиция!

— Свободно! — заместник командващият изгледа с недоумение оваляните в прах униформи на бойците, хлътналото в канавката оръдие и накрая козируващия старши лейтенант. — Някакви произшествия?

— Съвсем не, другарю подполковник! — Отровата беше самата невинност.

— Продължавайте! — подполковникът сви рамене и без да дочака потвърждение се отдалечи. В края на краищата не беше толкова от значение кога и как оръдията ще се приберат в парка, а бойната техника си беше държеллива. Той беше на принципа да се бърка възможно най-малко, докато нещата вървят някак си. Пък и до пенсия му оставаше по-малко от година.

Бойците разочаровано се спогледаха, очакванията им да компенсират хамалогията с някой сеир се изпариха. Отровата изпусна задържания въздух и усети, че беше плувнал в пот. След това тръгна да оправя нещата:

— Не се ошумолявай, ами се хващай за оръдието! Готови! Раз! Раз! Раз! Бутайте бе, мърди! Защо не бутате!? Ще ви вкарам всичките в ареста.

Неговото „Раз! Раз! Раз!“ продължаваше да се чува на позицията и час по-късно. Новите оръдия вече бяха заели позиция, старите бяха прибрани в парка, само тази пущина стърчеше под диагонал на сред пейзажа като на архивна снимка от Сталинградската битка. Въпреки че беше впрегнал всичките налични бойци и зяпащите старшини и бе вкарал всеки един от тях по няколко пъти в ареста, хлътналото оръдие не помръдваше. От време навреме Отровата мятеше през рамо пълни с

копнеж погледи към автопарка, където дремеха два от леките артилерийски влекачи, невключени в дивизионното. Да, ама за да напусне машина парка, трябваше разрешението на командващия полка или някой от заместниците...

— Другарю старши лейтенантът, разрешете да запаля — прекъсна мислите му гласът на Сръбския партизанин.

— Какво-о!?! — изнервен кресна Отровата. — Никакви цигари, докато оръдието не влезе в парка, ясно ли е?

— Без АТ-Л^[5] няма да стане — измърмори старшина-школникът и погледна многозначително към влекачите.

Отровата му метна свиреп поглед, но премисли, че не е целесъобразно да го санкционира сега, след два часа щеше да дава дежурство с някой от фазаните, какво ти два, само след час и половина почваше разводът. Старши лейтенантът се изпоти за пореден път от притеснение.

— Може и без — обади се Джаич.

— Може и без, ама ако бутате като мъже, а не като баби! — развика се Отровата. — Ще ви вкарам всичките в ареста. Хващай се за оръдието! Раз! Раз!...

След няколко минути бойците отново се задъхваха, но оръдието не беше мръднало и милиметър, колесарът стоеше като излят в бетон. Старши лейтенантът, който накрая сам се беше хванал да бута, ще не ще, даде почивка. Войниците моментално се отпуснаха, отдалечиха се на почетно разстояние от техниката и взеха да ровят по джобовете си. Около Сръбския партизанин вече се виеха кълбета дим. Отровата отмина това явно нарушение на току-що дадена заповед с мълчаливо примирение.

— Джаич, ама ти нали можеш да избуташ оръдието... за кашонче „Арда“? — взе да се бъзика Гаро Арменец, когато успокои дишането.

— „Стюардеса“ — коригира го Джаич. След като се оформяше бас, поне да е за нещо.

Наоколо се закикотиха. Двамата приятели пак играеха някаква комбина, не им беше сефте.

— Вярно, одева каза, че можеш сам — веднага се включи в играта старшина-школникът.

— Казах, че може и без АТ-Л — пафкаше Сръбския партизанин.

— Айде бе, ТКЗС^[6]-то на суботник ли ще викаш?

— Тц! — Джаич тръсна глава и погледна към Гаро Арменеца, който се усмихваше разбиращо. — Нали така?

— Па да — врътна глава Арменеца, — става. Ама ще черпиш един пакет.

— Е, хубаво, щом е за тебе...

Отровата местеше изпълнен с подозрение поглед от единия към другия и обратно. На Джаич му нямаше вяра, той за пакет цигари би продал и родната си баба, ама Арменеца обикновено не говореше нахалост, ако и да обичаше да се прави на улав.

— И как? — предпазливо се осведоми той.

Джаич отвори уста, но Арменеца го настъпи.

— Какво стана с кашончето „Стюардеса“? — невинно се загледа в канавката той.

Отровата преглътна и това грубо нарушение на чинопочитанието и погледна часовника си. До развода имаше още четиридесет и пет минути. Не се ли справеха дотогава, трябваше да търси някой да го замести или тука, или за развода, ама кой, ма'амустара, то хора за наряд нямаше. Май ще трябва да моли заместник-командира за влекач, ама пък после ако седнеха да се пишат протоколи, защо и как, че оръдие на позиция хлътнало в канавка... мани, мани, голям резил, можеше и до щаба на дивизията да се разчуе.

— Имате петнайсе минути и нито една повече — произнесе се той. — И кашонче „Стюардеса“, ако се справите, а ако не...

— ... влизаме в ареста и ще чистим кенефите, тъй вярно! — допълни Джаич вече в движение.

До него Гаро като никога също ускори крачка. Вече на сигурно разстояние той се зае с организацията:

— Одеве го мярнах Цецо да наднича насам от четвърти пост, до ГСМ-а, току-що беше застъпил. Аз ще го сменя за малко и ще ти го пратя, така е по-сигурно.

— Шо бе, тебе мадамите не те ли слушат вече? — бързна го Джаич.

Гаро не се върза:

— Ти бягай до лавката да вземеш една шепа лукчета. — На Гаро всякакво тичане му беше противно.

— Да не отказваш цигарите?

— Бягай, бе! — засмя се Арменеца и торбестата куртка на Сръбския партизанин се понесе.

* * *

Когато след половин час заместник-командирът мина отново да провери позицията, стана свидетел на странна картина: солидната съветска техника току-що напускаше канавката, където наистина не ѝ беше мястото и се отправяше към парка, бутана от наличния срочнослужещ състав и теглена от Цеца, полковата кобила. Конярчето Цецо я водеше за поводите и говореше нещо неразбираемо, а до него Сръбския партизанин държеше материалния стимул под формата на лукчета, които бавно, едно по едно, развиваше от хартията.

— Я внимавай, мирно! — за втори път този ден проехтя на позицията.

Войниците пуснаха колесарите и се изправиха, Цецо спря да шепне и прибра ръце до кантовете, даже кобилата извърна глава към висшия офицер, но после отново насочи вниманието си към далеч поинтересната шепна на Джаич. Отровата вдигна ръка до козирката и направи две маршови стъпки:

— Другарю подполковник, резервна батарея при смяна на позиция! — докладва той за втори път този ден.

— Свободно! Някакви произшествия?

— Съвсем не, другарю подполковник!

— Продължавайте! — згълчетата на устата му предателски потрепваха. След малко, когато беше вече сигурен, че няма да се разсмее на глас, добави с лека ирония:

— Поздравявам Ви за оригиналното транспортно решение, другарю старши лейтенант. Имате „добре“!

— Служа на Народната република! — зачервен като пазарджишка капия смутолеви старши лейтенантът.

На следващата година Отровата взе участие в дивизионното и беше повишен в чин капитан. Задоволството му беше нарушено единствено от нетактичността на колегата му противохимик от другия полк, който вечерта на запоя по случай повишенията го представи на другите офицери като „капитан от конната артилерия“.

В армията нищо не остава скрито-покрито.

[1] Драган Джаич е името на югославска футболна легенда от 70-те години ↑

[2] СВВП: аббревиатура от руски „самолёт вертикального взлёта и посадки“ — самолет с вертикално излитане и кацане ↑

[3] ЗКСЧ: „заместник-командирът по строевата част“ ↑

[4] ГСМ: „гориво и смазочни материали“ — вътрешна бензиностанция във военно поделение ↑

[5] АТ-Л: аббревиатура от руски „артиллерийский тягач лёгкий“ — лек артилерийски влекач ↑

[6] ТКЗС: „трудова кооперативно земеделско стопанство“ ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.